

que sint propinqui, non repelluntur ab accusatione, quando accusatur matrimonium propter aliquid impedimentum perpetuum, quod impedit contrahendum, et dirimit contractum. Sed quando accusatur ex hoc quod dicitur non fuisse contractum, tunc parentes tanquam suspecti sunt repellendi, nisi ex parte illius qui est inferior dignitate et divitiis, de quibus probabiliter aestimari potest quod libenter vellet quod matrimonium stare.

Ad tertium dicendum, quod cum matrimonium nondum est contractum, sed sponsalia tantum, non potest accusari, quia non accusatur quod non est; sed potest denunciari impedimentum, ne matrimonium contrahatur.

Ad quartum dicendum, quod ille qui primo tacuit, quandoque auditur postea, si velit matrimonium accusare, quandoque repellitur; quod patet ex Decretali (Innocentius III, extra: *Qui matrimonium accusare possunt* cap. *Quod in tua* § *Si vero*) quae sic dicit: *Si post contractum matrimonium aliquis appareat accusator, cum non proderit in publicum, quando secretum consuetudinem in Ecclesiis celebrantur* (1), *utrum vox suae debeat accusationis admitti, merito quaeri potest. Super quo respondemus, quod si tempore denuntiationis praemissae is qui iam conjunctus impetit* (2), *extra diocesim existebat, vel alias denuntiatio ad eum non potuit notitiam percipere, utputa si nimio infirmitatis fervore laborans sanae mentis patiebatur exitum, vel in amnis erat tam teneris constitutus quod ad comprehensionem talium ejus aetas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impeditus; ejus accusatio debet audiri: alioquin, tanquam suspectus, esset proculdubio repellendus, nisi juramento firmaverit quod post didicerit ea quae objecerit, et ad hoc eae malitia non procedat.*

Solutio III. Ad tertiam questionem dicendum, quod in hac causa oportet quod per testes veritas pateat, sicut et in aliis. Tamen, ut Juristae dicunt, in hac causa multa specialia inveniuntur; scilicet quod idem potest esse accusator et testis; et quod non juratur de calunnia, cum sit quasi causa spiritualis; et quod consanguinei admittuntur ad te-

(1) Nicolai: quando banna secundum consuetudinem in Ecclesia celebrantur.

(2) Al. conjunctus impedit.

DISTINCTIO XLII.

De spiritalium cognatione.

De parentalium graduum famosa questione aliquid, licet minus sufficienter, diximus. Item de spiritali cognatione addimus, quae etiam personas impedit ut non sint legitime ad invidiam nuptias. Tria quaedam sunt (1) consanguinitas, affinitas, et spiritalis germanitas. Consanguinitas est inter eos qui junguntur secundum lineam generis. Affinitas inter eos qui genere quidem non sunt conjuncti, sed mediante genere sunt sociati; verbi gratia, uxor filii fratris mei, quae non est de genere meo, per ipsum qui est de genere meo (2), mihi affinis facta est, et ego illi. Spiritalis proximitas est inter compatrem et commatrem, et inter eos quorum unus alterum de sacro fonte levavit, vel in catechizatione aut con-

(1) Nicolai: tria quaedam sunt in quibus Christianorum conjugio lex indicta est consanguinitatis etc.

(2) In edit. Nicolai dicitur per ipsum qui est de genere meo.

stificandum; et quod non observatur omnino ordinem iudicialium, quia tali denuntiatione facta contumax potest excommunicari lite non contestata; et valet hic testimonium de auditu, et post publicationem testium testes possunt induci. Et hoc totum est ut peccatum impediatur, quod in tali conjunctione esse potest.

Et per hoc patet solutio ad objecta.

Expositio textus.

*Illud etiam non est praetermittendum quod Gregorius Venerio Episcopo scripsit. Totum est abrogatum per nova jura; sed etiam gradus consanguinitatis et affinitatis sunt restricti usque ad gradum quartum (ut habetur extra: de Consang. et affinit. cap. *Non debet*, § *prohibito*.)*

Et est sciendum, quod Ecclesia infra praedictos gradus consanguinitatis conjunctos separat. Sciendum, quod cum Ecclesia non intendat privare aliquem jure suo, si decepta per falsos testes separaverit matrimonium, altera personarum expoliata vi (1), juste debet ei fieri restitutio, etiam si altera votum emisisset religionis, ita tamen quod ei non liceat petere debitum, sed solum reddere. Quando autem mulier ad reintegrationem matrimonii agit, distinguendum est. Quia si agit petitorio, ut scilicet ei detur aliquis vir, qui cum ea contraxit, antequam fiat restitutio, tractabitur de exceptione ex parte mariti proposita. Si autem agat possessorio, primo restituendus est sibi vir quem exceptio praedicta tractatur; et eadem ratio est, si vir agat. Sed excipiuntur ab utroque communitur quinque casus. Primus est, quando vir excipiendo proponit publicam fornicationem uxoris. Secundus, quando proponit gradum consanguinitatis jure divino prohibiti; tamen si differat, oportet fieri restitutionem per sententiam; sed ille non tenebitur reddere debitum, si habeat conscientiam de consanguinitate praedicta. Tertius, si objiciatur exceptio rei judicatae, a qua non est appellatum. Quartus, quando est tanta saevitia viri, quod non potest sufficiens cautio adhiberi, puta quod vir persequitur uxorem odio capitali. Quintus est, quando ille qui agit, spoliavit alium sine causa.

(1) Nicolai: per vim.

firmatione tenuit. Est etiam inter filios ejusdem hominis carnales et spirituales.

Qui sint filii spiritalis.

Spirituales filii sunt quos de sacro fonte levamus, vel in catechizatione sua confirmatione tenemus. Filii etiam et filiae spiritalis eorum (1) sunt qui trinae meritionis vocabulo eos sacro baptisate tingunt. Dicitur etiam spiritalis filia sacerdotis, quae ei peccata sua confitetur. Unde Symmachus Papa (2): *Omnes quos in poenitentia suscipimus, isti nostri spiritalis sunt filii, ut et ipsi quos vel nobis suscipiuntibus, vel sub trinae meritionis vocabulo mergentibus, unda baptisati regenerantur.* *Sylvester etiam adducit, ut ad*

(1) Al. duorum.

(2) Refertur in Decretis causa 50, quaest. 2, cap. *Omnes* (Ex edit. P. Nicolai).

suam filiam poenitentialem nullus sacerdos accedat; quia scriptum est: *Omnes quos in poenitentia accepimus, isti nostri filii sunt, ut in baptismo suscepti, quorum omnium flagitiosa est commixtio.* Quod autem compatet, et commater sibi jungi nequeant, nec pater spiritualis nec mater filiae vel filii spiritualis, ex Concilio Moguntinensi docetur (1). *De eo quod interrogasti; si aliquis filiolam suam duxerit uxorem, et de eo qui concubuit cum matre spirituali, et de eo qui filium suum baptizavit, et uxor ejus cum de fonte susceptae hae de causa ut dissidium feret conjugii; si post in tali copula possint permanere, sic respondendum est. Si filiolam aut commatrem suam aliquis in conjugium duxerit, separandos esse iudicamus, et gravi poenitentia plectendos. Si vero conjuges legitimi, vel natus vel antea, ex industria hoc fecerint, ut filium suum de fonte suscipiant, si iniqui manere voluerint, bonum est. Sin autem, gravis poenitentia insidiatori iungatur, et simul maneat; et si praevicator conjugii supervixerit, acerrima poenitentia muletur, et sine spe conjugii maneat.* Ex his apparet quod aliquis filiolam suam vel commatrem non potest sibi copulare nuptialiter; et si praesumptum fuerit, separandi sunt, quia alter eorum invidiose filium, non ideo separandi sunt, quia alter eorum invidiose filium de fonte levavit. Quod etiam Nicolaus confirmat dicens: *Utrum de fonte levavit, et seditas* (2); *Utrum desideras, utrum mulier quae viri filium ex alia femina genitum de sacro fonte levaverit, postmodum possit cum eodem viri copulari.* Quos ideo coniungi posse decernimus, quia secundum canones sacros, nisi amborum consensu, nullus religionis obtentu debet conjugium dimittere, cum Apostolus praecipiat (1 *Corinth. 7, 3*): *Nolite fraudari invicem, nisi forte ex consensu ad tempus etc.* Item (2): *Dicitur est nobis, quasdam feminas desidero, quasdam vero fraudulentas, ut a viris suis separantur, proprios filios eorum Episcopis ad confirmandum tenuisse.* Unde nos dignum duximus ut si quae mulier filium suum desiderat, aut aliqua fraude eorum Episcopo tenuerit ad confirmandum, propter fallaciam vel fraudem, quando vivit, poenitentiam agat; tamen a viro suo non separatur. Item Johannes Papa (3): *Ad limina sancti Petri homo nomine Stephanus veniens, nostro praesulatu innotuit, quod filium suum in extremo vitae positum nondum baptisum unda lotum, absentia sacerdotum cogente baptizavit, eumque propriis manibus suscepit, atque pro hujusmodi negotio reverentia tua praefatum hominem a sua conjugio iudicavit esse separandum; quod fieri nullatenus debet, dicente Scriptura (Matth. 19, 6): Quos Deus coniunxit, homo non separat. Et Dominus tanta auctoritate freti dicimus dimittendum esse, et inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit. Nam baptizandi opus laicis fidelibus, si tamen necesse fuerit, liberè conceditur. Unde si supradictus homo filium mortentem aspiciens, ne animam perpetuo perire dimitteret, unda baptisum lavit, ut eum de potestate mortis eriperet, bene fuisse laudatur. Ideoque suae uxori sibi iam olim legitime sociatae imponere, dum vixerit, iudicamus manere conjunctum, nec ob hoc separari debere.* His aliisque pluribus auctoritatibus oblectatur, conjuges non esse separandos, si post legitimum copulam alter alterius filium de fonte levaverit, vel in confirmatione tenuerit.

Quid praemissis obviat.

His autem obviare videtur quod Deusdedit Papa (4) ait: *Pervenit ad nos diaconus vester (5), sanctitatis vestrae epistolam deferens, quod quidam viri et mulieres praeterito sabbato paschali praefato magno populi (6) in eorum nescientia filios suos suscepissent de lavacro. Cupis ergo scire, an propter hoc (7) debeant viri ac mulieres ad proprium usum redire, vel non. Nos vero hae re moesti priorem (8) inquitivismus dicta, et invenimus in archivio, idest in armariis apostolicae sedis, jam talia contingisse in pluribus Ecclesiis,*

(1) Al. dicitur docetur.

(2) Ex Concilio Cabilonensi 2, cap. 51 (Ex edit. P. Nicolai).

(3) Nempe 8, in rescripto ipso Papae, ut videre est ubi supra (Ex edit. P. Nicolai).

(4) Gordiano Episcopo Hispanensi rescribens; et refertur in Decretis caus. 20, quaest. 1, cap. *Pervenit* (Ex edit. P. Nicolai).

(5) Al. dicitur vester.

(6) Nicolai populum.

(7) Idem propterea.

(8) Idem addit patrum.

quarum Episcopis ab hac apostolica sede volentibus scire, utrum viri ac mulieres redirent ad proprium forum, beatae memoriae sancti (1) patres Julius Papa (2), Innocentius et Caelestinus cum Episcoporum plurimorum consensu in Apostolorum Principis Ecclesiae praesidentes talia rescripserunt (3), et confirmaverunt, ut nullo modo se in conjugio recipere viri ac mulieres, quicumque hae ratione susceperint natos, sed separare se, non sudente diabolo tale vitium invalescat. Item (4): *Si quis filiam vel filiam suam ante Episcopum tenuerit ad confirmationem, separaretur ab uxore sua, et aliam nunquam accipiat.* Haec autem vel ad terrorem dicta sunt, non quod ita esset facendum, sed ne illud fieret summopere cavendum; vel de illis est intelligendum qui prius filios suos vicissim de fonte susceperunt, quam fierent conjuges. Praemissis autem auctoritatibus omnino consentiendum est, ut si verum proprium, sive tantum viri filium mulier de fonte susceperit, non ideo a viro separaretur; quod de viro similiter oportet intelligi.

De copula spiritualium vel adoptivorum, et naturalium filiorum.

Quod autem spirituales vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur (5), ita inquit: *Ita diligere debet homo eum qui se suscepit de sacro fonte sicut patrem. Inter fratres et filios spirituales gratuita et sancta communio est, quae dicitur non est consanguinitas, sed habenda spiritualis proximitas. Unde inter eos arbitror non posse fieri legale conjugium, quia nec inter eos qui natura, et eos qui adoptione filii sunt, veneranda legitis matrimonia contrahi permittuntur.* Item: *Si inter eos non contrahitur matrimonium quos adoptio iungit, quanto potius a carnali oportet inter se contubernio esse. Sane quos per caeleste sacramentum regeneratio sancti Spiritus vincit.*

Si filii qui ante compatritatem (6) vel post nati sunt, valeant conjugii.

Hae autem quidam volunt intelligere de illis tantum filijs quibus compatres facti sint. De aliis vero qui ante compatritatem vel post geniti sunt, concedunt quod legitime et licite possunt; quibus videtur consentire Urbanus secundus (7) dicens: *Super quibus consulit nos tua dilectio, sic videtur respondendum, ut et baptisus fiat, si instante necessitate non femina puerum in nomine Trinitatis baptizaverit; et quod spiritualium parentum filii vel filiae ante vel post compatritatem geniti, possunt legitime conjugii, praeter illam personam qua compatres effecti sunt.*

Paschalis Papa.

Paschalis vero secundus, post compatritatem genitos copulari prohibet, scribens Rhegino Episcopo: *Post susceptum filium de fonte, vel filium spirituales, qui ex commatre vel ex commatre fuerint nati, matrimonio jungi non possunt (ubi supra, cap. Post susceptum).* Illud etiam notandum est quod in Triburienis Concilio legitur: *Si quis suae spiritualis commatris filiam fornicavit, et ita contingente rerum casu, in conjugium duxerit, maturiori servato consilio habeat, atque legitimum connubio honeste operam det (ubi supra cap. Illud etiam).*

Si quis ducere possit duas commatres alteram post alteram.

Solet etiam quaeri, si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat. De hoc Nicolaus Papa sic scribit (8): *Seiscilatur a nobis sanctitas vestra, si quis duas commatres*

(1) Idem sanctissimi.

(2) Apud eundem deest Papa.

(3) Idem prohibentes talia praescripserunt: ut in textu Decreti.

(4) Ex Concilio Vermeriensis cap. 5, et refertur ibid. cap. *Ad limina* (Ex edit. P. Nicolai).

(5) Nempe primus Bulgarorum consultis respondendo; et refertur ubi supra quaest. 5, cap. *Ita diligere* (Ex edit. P. Nicolai).

(6) Al. paternitatem.

(7) Ad Vitalem presbyterum Brivionensem; et refertur in Decretis ubi supra cap. *Super quibus* (Ex edit. P. Nicolai).

(8) Refertur in Decretis causa 50, quaest. 4, cap. *Seiscilatur*; ad Salomonem Episcopum Constantiensem praenotato (Ex edit. P. Nicolai).

tres habere valeat, unam post alteram. In quo meminisse debet scriptum esse (Genes. 2, 24): Erunt duo in carne una. Cum ergo constet quod vir et mulier una caro efficiuntur, restat virum compatrem constitui mulieri cuius assumpta uxor commater erat; et ideo virum illi feminæ non posse coniungi quæ commater ejus erat, cum qua idem fuerat una caro effectus. Huic autem illud contrarium videtur (1): « Qui spiritualiter habet compatrem, cuius filium de lavacro accepit, et uxor ejus commater non est, licet ei defuncto compatre suo, ejus viduam ducere in uxorem, quous nulla generatio spiritualis seernit. » Item ex epistola Paschalis Papæ (ad Rhenum, ut supra): « Post uxoris obitum cum commate uxoris conjugio copulari, nulla ratio vel auctoritas videtur prohibere. Non enim per carnis unionem ad unionem spiritualis pertransitur. » Sed sciendum, quod auctoritas Nicolai de illo agit qui uxori suæ debitum reddidit, postquam commater illius exiit. Aliæ vero auctoritates de illo agunt ejus uxor, postquam a viro suo derelinquitur, illius commater efficitur, nec post compaternitatem a viro suo agnoscitur; vel de viro potius agunt ejus uxor ante defungitur quam ab eo agnoscat.

Si vir et uxor possint simul tenere puerum.

Solent etiam queri, si uxor cum viro simul debeat in baptismo suscipere puerum. De hoc Urbanus ait (ubi supra): « Quod uxor cum marito in baptismo simul non debeat suscipere puerum, nulla auctoritas videtur (2) vel reperitur prohibere. Sed ut ipsa puritas spiritualis paternitatis ab omni laque et infamia conservetur immutis, decrevit ut utrique simul ad hoc aspirare non presument. Quia vero piceulari flagitium commisit qui duobus commatris vel sororibus nuptis, magna poenitentia debet ei injungi. »

De secundis et tertiis nuptiis, et deinceps.

Sciendum est etiam, quod non solum primæ vel secundæ

- (1) Nicolai (quod in Concilio Triburiensi, cap. 47 invenitur).
(2) Nicolai omittit videtur.

Divisio textus.

Postquam determinavit Magister de carnalis propinquitatis impedimento, hic determinat de impedimento spiritualis propinquitatis; et dividitur in partes duas: in prima ostendit quomodo spiritualis cognatio matrimonium impedit; in secunda inquit, utrum secundæ nuptiæ sint licitæ, ibi: *Sciendum est etiam, quod non solum primæ, vel secundæ nuptiæ sunt licitæ, sed etiam tertiæ et quartæ non sunt damnandæ.* Prima in duas: in prima distinguit propinquitatem spirituales a carnalibus, de quibus supra (1) actum est; in secunda prosequitur de propinquitate spirituali, ibi: *Spirituales filii sunt quos de sacro fonte levamus.* Et hæc pars dividitur in duas: in prima ostendit unde spiritualis propinquitatis contrahatur; in secunda ostendit quomodo matrimonium impedit, ibi: *Quod autem commater vel commater (2) sibi jungi nequeant . . . ex Concilio Maguntinensi docetur.* Et hæc in duas: in prima ostendit quomodo impedit matrimonium propinquitatis spiritualis quam aliqua persona directe contrahit, quæ assimilatur consanguinitati; in secunda quomodo impedit matrimonium illa quæ indirecte ex uxore in virum redundat per modum ejusdem affinitatis, vel e contra, ibi: *Solent etiam queri, si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat.* Prima in duas: in prima ostendit quando spiritualis cognatio impedit matrimonium

- (1) Nicolai sigillatim actum est.
(2) Al. comparatur, vel communiter.

quæ nuptiæ sunt licitæ, sed etiam tertiæ et quartæ non sunt damnandæ. Unde Augustinus (lib. de bono Vid., cap. 4, et 19, ut refertur in Decret. causa 33, quæst. 1, cap. « Quod si »): « Secundas nuptias omnino licitas Apostolus concedit. De tertiis autem et quartis et de pluribus ultra nuptiis solent homines movere questionem. Sed quis audeat definire quod nec Apostolus video definiisse? At enim (1 Corinth. 7, 39): Si dormierit vir ejus, cui vult, nubat. Non dicit primus vel secundus vel tertius vel quatuorset; nec nobis definiendum est quod non definiit Apostolus. Unde ut breviter respondeam, nec illas nuptias debet damnare, nec eis verecundiam numerositatis auferre, nec contra humanæ verecundie sensum audeo dicere, ut quoties voluerint nubant, nec ex meo corde præter Scripturæ auctoritatem quotieslibet nuptias damnare. » Idem testatur Hieronymus (ad Pammachium; et habetur causa 51, quæst. 1, cap. « Aperiant »): « Ego nunc libera voce exclamo, nec damnari in Ecclesia bigamiam, immo nec trigamiam, et ita licere quinto et sexto (1), quemadmodum secundo marito nubere. Apostolus tamen bigamos a sacerdotali honore excludit. Sed hoc non facit pro vitio bigamiae, immo pro sacramenti virtute, ut sit una nuptis, sicut unica unicus. Illud tamen Casariensis Concilii (quod refertur cap. « De his qui frequenter ») videtur innuere bigamiam esse peccatum. » Presbyterum (inquit) in nuptiis bigami prætere non convenit; quia cum poenitentia bigamus indicat, quis erit presbyter qui talibus nuptiis possit præbere consentium? Sed hoc de illo intelligi potest qui primæ uxori insidiatus putatur desiderio secundæ; vel pro signaculo sacramenti illud dicitur, quod in bigamo non servatur. Ambrosius (Ambrosiaster in 1 Corinth. 7, etiam dicit, quod primæ nuptiæ tantum a Domino sunt institutæ, secundæ vero sunt permissæ; et primæ nuptiæ sub benedictione Dei celebrantur sublimiter, secundæ vero etiam in præsentem carent gloria.

- (1) Idem addit: ultra.

inter compatrem spirituales et matrem naturalem, aut e converso; in secunda ostendit quando matrimonium impedit inter filios spirituales et naturales, ibi: *Quod autem spirituales vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur.* Prima in duas: in prima ostendit quando spiritualis cognatio matrimonium præcedens impedit matrimonium contrahendum, et dirimit contractum inter compatrem et commatrem; non autem si sequatur; in secunda obijcit in contrarium, et solvit, ibi: *His autem obviare videtur quod Deus dedit Papa ait.*

Quod autem spirituales vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur. Hic ostendit quando impedit matrimonium inter prolem spirituales et naturalem unius hominis; et circa hoc duo facit: primo probat propositum; secundo inquit, utrum hæc probatio se extendat ad fratres naturales spirituales proles, quod scilicet possint copulari filiis naturalibus spiritualis patris, ibi: *Hoc autem quidam volunt intelligere tantum de illis filiis quibus compatres facti sunt.*

Solent etiam queri si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat. Circa hoc duo facit. Primo ostendit quod spiritualis cognatio transit a viro in uxorem. Secundo inquit, utrum possint spiritualiter effici parentes alicujus proles, ibi: *Solent etiam queri, si uxor cum viro simul debeat in baptismo suscipere puerum.*

QUAESTIO I.

Hic est triplex quæstio. Prima de cognatione spirituali. Secunda de legali. Tertia de secundis nuptiis.

Circa primum quaeruntur tria: 1.º utrum spiritualis cognatio matrimonium impediatur; 2.º ex qua causa contrahatur; 3.º inter quos contrahatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum spiritualis cognatio matrimonium impediatur.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod spiritualis cognatio matrimonium non impediatur. Nihil enim impedit matrimonium quod non contrariatur alicui bono matrimonio. Sed spiritualis cognatio non contrariatur alicui bono matrimonio. Ergo non impedit matrimonium.

2. Præterea, perpetuum impedimentum matrimonii non potest stare simul cum matrimonio. Sed cognatio spiritualis stat simul aliquando cum matrimonio, ut in littera dicitur, sicut cum aliquis in casu necessitatis filium suum baptizat: quia tunc fit uxori suæ spirituali cognatione conjunctus, nec tamen matrimonium separatur. Ergo spiritualis cognatio matrimonium non impedit.

3. Præterea, unio spiritus non transit in carnem. Sed matrimonium est carnalis conjunctio. Ergo cum cognatio spiritualis sit unio spiritus, non potest transire ad matrimonium impediendum.

4. Præterea, contrariorum non sunt iidem effectus. Sed spiritualis cognatio videtur esse contraria disparitati cultus; cum spiritualis cognatio sit propinquitatis proveniens ex datione sacramenti, vel intentione ad idem; disparitas autem cultus consistit in sacramenti carentia, ut prius, dist. 39, quæst. 1, art. 1, dictum est. Cum ergo disparitas cultus matrimonium impediatur, videtur quod spiritualis cognatio non habeat hunc effectum.

Sed contra, quanto aliquid vinculum est sanctius, tanto est magis custodiendum. Sed vinculum spirituale est sanctius quam corporale. Ergo cum vinculum propinquitatis corporalis matrimonium impediatur, videtur etiam quod spiritualis cognatio idem faciat.

Præterea, in matrimonio conjunctio animarum est principalior quam conjunctio corporum, quia præcedit ipsam. Ergo multo fortius spiritualis cognatio matrimonium impedire potest quam carnalis.

Solutio. Respondeo dicendum, quod sicut per carnis propagationem homo accipit esse naturæ, ita per sacramenta accipit esse spirituales gratiæ. Unde sicut vinculum quod ex carnis propagatione contrahitur, est naturale homini, in quantum est res quedam naturæ; ita vinculum quod contrahitur ex sacramentorum susceptione, est quodammodo naturale alicui, in quantum est membrum Ecclesiæ; et ideo sicut carnalis cognatio impedit matrimonium, ita spiritualis ex Ecclesiæ statuto. Tamen distinguendum est de spirituali cognatione. Quia aut præcessit matrimonium, aut sequitur. Si præcessit, impedit contrahendum, et dirimit contractum; si sequitur, tunc non dirimit vinculum matrimonii. Sed quantum ad actum matrimonii est distinguendum. Quia aut spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cum pater baptizat puerum in articulo mortis; et tunc non impedit actum matri-

monii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis, ex ignorantia tamen; et tunc si ille ex cuius actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut et de primo; aut ex industria extra casum necessitatis; et tunc ille ex cuius actu inducitur, amittit jus petendi debitum; sed tamen debet reddere, quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis spiritualis cognatio non impediatur aliquod de principalibus bonis matrimonii, tamen impedit aliquod de secundariis bonis, quod est amicitiae multiplicatio: quia spiritualis cognatio est sufficiens ratio amicitiae per se; unde oportet quod ad alios per matrimonium familiaritas et amicitia quaeratur.

Ad secundum dicendum, quod matrimonium est perpetuum vinculum; et ideo nullum impedimentum superveniens potest ipsum dirimere; et sic quandoque contingit quod matrimonium et matrimonii impedimentum stant simul; non autem si impedimentum præcedat.

Ad tertium dicendum, quod in matrimonio non tantum est conjunctio corporalis, sed etiam spiritualis; et ideo propinquitatis spiritus est impedimentum præstat sine hoc quod propinquitatis spiritualis transire debeat in carnalem.

Ad quartum dicendum, quod non est inconveniens quod duo contraria ad invicem contrariantur eidem, sicut magnum et parvum æquali; et sic disparitas cultus et spiritualis cognatio matrimonio repugnant: quia in uno est major distantia, et in altero major propinquitatis quam matrimonium requirit; et ideo ex utraque parte matrimonium impeditur.

ARTICULUS II.

Utrum per solum baptismum spiritualis propinquitatis contrahatur.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod per solum baptismum spiritualis propinquitatis contrahatur. Sicut enim se habet cognatio corporalis ad corporalem generationem, ita spiritualis ad spirituales. Sed solus baptismus dicitur spiritualis generatio. Ergo per solum baptismum contrahitur spiritualis cognatio, sicut per solam generationem carnalem cognatio carnalis.

2. Præterea, sicut in confirmatione imprimitur character, ita in ordine. Sed ex susceptione ordinis non sequitur spiritualis cognatio. Ergo nec ex confirmatione; et sic solum ex baptismo.

3. Præterea, sacramenta sunt digniora sacramentalibus. Sed ex quibusdam sacramentis spiritualis cognatio non sequitur, sicut patet in extrema unctione. Ergo multo minus ex catechismo, ut quidam dicunt.

4. Præterea, inter sacramentalia baptismi multa alia præter catechismum numerantur, ut patet supra, distinct. 6. Ergo ex catechismo non magis contrahitur spiritualis cognatio quam ex aliis.

5. Præterea, oratio non est minus efficax ad promovendum in bonum quam instructio sive catechizatio. Sed ex oratione non contrahitur spiritualis cognatio. Ergo nec ex catechismo.

6. Præterea, instructio quæ fit baptizatis per prædicationem, non minus valet quam illa quæ fit non dum baptizatis. Sed ex prædicatione non

contrahitur aliqua spiritualis cognatio. Ergo nec ex catechismo.

7. Sed contra, 1 Corinth. 4, 13: *In Christo Jesu per Evangelium ego vos genui*. Sed spiritualis generatio causat spirituales cognationem. Ergo ex praedicatione Evangelii et instructione fit spiritualis cognatio, et non solum ex baptismo.

8. Praeterea, sicut per baptismum tollitur peccatum originale, ita per poenitentiam actualem. Ergo sicut baptismus causat spirituales cognationem, ita et poenitentia.

9. Praeterea, pater nomen cognationis est. Sed per poenitentiam et doctrinam et pastorem curam et multa hujusmodi aliquis dicitur alteri spiritualis pater. Ergo ex multis aliis praeter baptismum et confirmationem spiritualis cognatio contrahitur.

Solutio. Respondeo dicendum, quod circa hoc est triplex opinio.

Quidam enim dicunt, quod spiritualis regeneratio sicut per septiformem Spiritus sancti gratiam datur, ita per septem efficitur, incipiendo a primo pabulo salis sacramenti usque ad confirmationem per Episcopum factam, et per quodlibet horum septem spiritualis cognatio contrahitur. Sed illud non videtur rationale: quia cognatio carnalis non contrahitur nisi per actum generationis completum; unde etiam affinitas non contrahitur nisi sit facta conjunctio seminum, ex qua potest sequi carnalis generatio. Spirituales autem generatio non perficitur nisi per aliquod sacramentum. Et ideo inconueniens est quod spiritualis cognatio contrahatur nisi per aliquod sacramentum.

Et ideo alii dicunt, quod per tria tantum sacramenta spiritualis cognatio contrahitur; scilicet per catechismum, baptismum, et confirmationem. Sed isti propriam vocem videntur ignorare: quia catechismus non est sacramentum, sed sacramentale.

Et ideo alii dicunt, quod tantum per duo sacramenta, scilicet per baptismum, et confirmationem; et haec opinio est communior. Tamen de catechismo quidam horum dicunt, quod est debile impedimentum quod impedit contrahendum, sed non dirimit matrimonium contractum.

Ad primum ergo dicendum, quod duplex est carnalis nativitas. Prima in utero, in quo adhuc id quod natum est, est adeo debile quod non possit extra exponi sine periculo; et huic nativitati similatur generatio per baptismum, in quo regeneratur aliquis adhuc quasi fovendus intra uterum Ecclesiae. Secunda est nativitas ex utero, quando jam id quod natum erat in utero, tantum roboratum est (1) quod potest sine periculo exponi exterioribus, quae nata sunt corrumpere; et huic similatur confirmatio, per quam homo roboratus exponitur in publicum ad confessionem nominis Christi. Et ideo congrue per utrumque istorum sacramentorum contrahitur spiritualis cognatio.

Ad secundum dicendum, quod per ordinis sacramentum non fit aliqua regeneratio, sed quaedam promotio potestatis; et propterea mulier non suscipit ordinem; et sic non potest ex hoc aliquod impedimentum praestare matrimonio; et ideo talis cognatio non computatur.

Ad tertium dicendum, quod in catechismo fit quaedam professio futuri baptismi, sicut in sponsalibus fit quaedam sponsio futurarum nuptiarum;

(1) *Al.* erat.

unde sicut in sponsalibus contrahitur quidam modus (1) propinquitatis, ita et in catechismo, ad minus impediens contrahendum, ut quidam dicunt; non autem in aliis sacramentis.

Ad quartum dicendum, quod talis professio fidei non fit in aliis sacramentalibus baptismi, sicut in catechismo; et ideo non est similis ratio.

Et similiter dicendum ad quintum de oratione, et ad sextum de praedicatione.

Ad septimum dicendum, quod Apostolus eos ad fidem instruxerat per modum catechismi; et sic aliquo modo talis instructio habebat ordinem ad spirituales cognationem.

Ad octavum dicendum, quod per sacramentum poenitentiae non contrahitur, proprie loquendo, spiritualis cognatio; unde filius sacerdotis potest contrahere cum illa quam sacerdos in confessione audit: alius filius sacerdotis non inveniret in tota una parochia mulierem cum qua contraheret. Nec obstat quod per poenitentiam tollitur peccatum actuale: quia hoc non est per modum generationis, sed magis per modum sanationis. Sed tamen per poenitentiam contrahitur quoddam foedus inter sacerdotem et mulierem confitentem, simile cognationi spirituali, ut tantum peccet eam carnaliter cognoscens, ac si esset sua spiritualis filia; et hoc ideo quia maxima familiaritas est inter sacerdotem et confitentem; et ex hoc ista prohibitio est inducta, ut tollatur peccandi occasio.

Ad nonum dicendum, quod pater spiritualis dicitur ad similitudinem patris carnalis. Pater autem corporalis, ut dicit Philosophus in 8 Ethic. (cap. 11 et 12, vel 15 et 14), tria dat, esse, nutrimentum, et instructionem; et ideo spiritualis pater aliquis alicujus dicitur ratione alicujus horum trium. Tamen ex hoc quod est spiritualis pater, non habet cognationem spiritualem, nisi conveniat eum patre quantum ad generationem, per quam est esse. Et sic etiam potest solvi octavum quod praecessit.

ARTICULUS III.

Utrum cognatio spiritualis contrahatur inter suscipientem sacramentum baptismi et levantem de sacro fonte.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod cognatio spiritualis non contrahatur inter suscipientem sacramentum baptismi et levantem de sacro fonte. Quia in generatione carnali contrahitur propinquitatis solum ex parte ejus cujus semine generatur proles, non autem ex parte ejus qui puerum natum suscipit. Ergo nec spiritualis cognatio contrahitur inter eum qui suscipit de sacro fonte, et eum qui suscipitur.

2. Praeterea, ille qui in sacro fonte levat *anadocus* a Dionysio dicitur (de eccl. Hierarch., cap. 2, part. 2), et ad ejus officium spectat puerum instruere. Sed instructio non est sufficiens causa spiritualis cognationis, ut dictum est. Ergo nulla cognatio contrahitur inter eum et illum qui de sacro fonte levatur.

3. Praeterea, potest contingere quod aliquis levetur alicui de sacro fonte antequam ipse sit baptizatus. Sed ex hoc non contrahitur aliqua spiritualis cognatio: quia ille qui non est baptizatus,

(1) *Al.* motus.

non est capax alicujus spiritualitatis. Ergo levare alicui de sacro fonte non sufficit ad cognationem spiritualem contrahendam.

Sed contra est definitio spiritualis cognationis supra inducta, et auctoritates quae ponuntur in littera.

QAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Videtur quod spiritualis cognatio non transeat a viro in uxorem. Quia spiritualis unio et corporalis sunt disparatae, et diversorum generum. Ergo mediante carnali conjunctione, quae est inter virum et uxorem, non transitur ad spirituales cognationem.

2. Praeterea, magis conveniunt in spirituali generatione, quae est causa spiritualis cognationis, pater et mater spiritualis, quam vir qui est pater spiritualis et uxor. Sed pater et mater spiritualis nullam ex hoc cognationem spiritualem contrahunt. Ergo nec uxor contrahit aliquam cognationem spiritualem ex hoc quod vir ejus sit pater spiritualis alicujus.

3. Praeterea, potest contingere quod vir est baptizatus et uxor non est baptizata, sicut quando unus est ab infidelitate conversus sine alterius conjugis conversione. Sed spiritualis cognatio non potest pervenire ad non baptizatum. Ergo non transit semper de viro ad uxorem.

4. Praeterea, vir et uxor possunt alicuius simul de sacro fonte levare. Si ergo spiritualis cognatio a viro transiret in uxorem, sequeretur quod uterque conjugum esset bis pater vel mater spiritualis ejusdem; quod est inconveniens.

Sed contra, bona spiritualia magis multiplicabilia sunt quam corporalia. Sed consanguinitas corporalis viri transit ad uxorem per affinitatem. Ergo multo magis spiritualis cognatio.

QAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod non transeat ad filios carnales patris spiritualis. Quia spirituali cognationi non assignantur gradus. Essent autem gradus, si transiret a patre in filium; quia persona generata mutat gradum, ut supra, dist. 40, quaest. unica, art. 2, in corp., dictum est. Ergo non transit ad filios carnales patris spiritualis.

2. Praeterea, pater eodem gradu attinet filio, et frater fratri. Si ergo spiritualis cognatio transit a patre in filium, eadem ratione transibit a fratre in fratrem; quod falsum est.

Sed contra est quod in littera probatur pari auctoritate.

Solutio. I. Respondeo dicendum ad primam quaestionem, quod sicut in generatione carnali aliquis nascitur ex patre et matre; ita in generatione spirituali aliquis renascitur filius Dei sicut patris, et Ecclesiae sicut matris. Sicut autem ille qui sacramentum confert, gerit personam Dei, cujus instrumentum et minister est; ita ille qui baptizatum suscipit de sacro fonte, aut confirmandum tenet, gerit personam Ecclesiae; unde ad utrumque spiritualis cognatio contrahitur.

Ad primum ergo dicendum, quod non tantum pater ex cujus semine generatur proles, habet cognationem carnalem ad natum, sed etiam mater, quae materiam ministrat, et in cujus utero gene-

ratur; et ita etiam anadocus qui baptizatum vice totius Ecclesiae offert et suscipit, et confirmandum tenet, spirituales cognationem contrahit.

Ad secundum dicendum, quod non ratione instructionis debita, sed ratione generationis spiritualis, ad quam cooperatur, spirituales cognationem contrahit.

Ad tertium dicendum, quod non baptizatus non potest alicui levare de sacro fonte, cum non sit membrum Ecclesiae, cujus typum gerit in baptismo suscipiens; quamvis possit baptizare, quia est creatura Dei, cujus typum gerit baptizans. Nec tamen aliquam cognationem contrahere spiritualem potest; quia est expertus spiritualis vitae, in quam homo primo per baptismum nascitur.

Solutio. II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod aliquis potest alicuius fieri compater dupliciter. Uno modo per actum alterius qui baptizat, vel in ipso baptismo suscipit filium: ejus; et sic cognatio spiritualis non transit a viro in uxorem, nisi forte ille sit filius uxoris; quia tunc uxor directe contrahit cognationem spiritualem, sicut et vir. Alio modo per actum proprium, sicut eum levat filium alterius de sacro fonte; et sic cognatio spiritualis transit ad uxorem quam jam carnaliter cognovit; non autem si nondum sit consummatum matrimonium, quia nondum effecti sunt una caro; et hoc est per modum ejusdem affinitatis; unde etiam pari ratione videtur transire ad mulierem quae est carnaliter cognita, quamvis non sit uxor; unde versus:

Qui mihi, vel ejus mea natum de fonte levavit,
Haec mea commater, fieri mea non valet uxor.
Si qua meae natum, non ex me, fonte levavit,
Hanc post fata meae, non inde veteror habere.

Ad primum ergo dicendum, quod ex hoc quod sunt diversorum generum unio spiritualis et corporalis, potest concludi quod una non est altera; non autem quod una non possit esse causa alterius; quia eorum quae sunt in diversis generibus, unum quandoque est causa alterius vel per se vel per accidens.

Ad secundum dicendum, quod pater spiritualis et mater spiritualis eidem non conjunguntur in generatione spirituali nisi per accidens; quia unus ad hoc per se sufficeret; unde non oportet quod ex hoc aliqua cognatio spiritualis inter eos nascatur, quin possit esse inter eos matrimonium; unde versus:

Unus semper erit compater spiritualis,
Alter carnalis: nec fallit regula talis.

Sed per matrimonium fit vir et uxor una caro, per se loquendo; et ideo non est simile.

Ad tertium dico, quod si uxor non sit baptizata, non perveniet ad eam spiritualis cognatio propter hoc quod non est capax, non ex hoc quod non possit per matrimonium traduci spiritualis cognatio a viro in uxorem.

Ad quartum dicendum, quod ex quo inter patrem spirituales et matrem non contrahitur aliqua cognatio, nihil prohibet quin vir et uxor simul alicui de sacro fonte levantur; nec est inconveniens quod uxor ex diversis causis efficiatur bis mater spiritualis ejusdem; sicut et potest esse quod est affinis et consanguinea ejusdem per carnalem propinquitatem.

Solutio III. Ad tertiam questionem dicendum, quod filius est aliquid patris, et non e converso, ut dicitur in 8 Ethic.: et ideo spiritualis cognatio transit a patre in filium, sed non e converso; et sic patet quod sunt tres spirituales cognationes. Una quae dicitur spiritualis paternitas, quae est inter patrem spiritualem et filium spiritualem. Alia quae dicitur compaternitas, quae est inter patrem spiritualem et carnalem ejusdem. Tertia autem dicitur spiritualis fraternitas, quae est inter filium spiritualem et filios carnales ejusdem patris. Et quaelibet harum impedit contrahendum matrimonium, et dirimit contractum.

Ad primum ergo dicendum, quod persona addita per carnis propagationem, facit gradum respectu illius personae quae eodem genere attinet, non autem respectu ejus quae attinet in alio genere; sicut filius attinet in eodem gradu uxori patris in quo et pater, quamvis alio genere attinentiae. Spiritualis autem cognatio est alterius generis quam carnalis; et ideo non in eodem gradu attinet filius spiritualis filio naturali patris sui spiritualis in quo attinet ei pater ejus, quo mediante cognatio spiritualis transit; et ita non oportet quod spiritualis cognatio habeat gradum.

Ad secundum dicendum, quod frater non est aliquid fratris, sicut filius est aliquid patris; sed uxor est aliquid viri, cum qua effecta est unum corpus; et ideo a fratre in fratrem non transit, sive sit genitus ante, sive post fraternitatem spiritualem.

QUAESTIO II.

Deinde quaeritur de cognatione legali, quae est per adoptionem; et circa hoc quaeruntur tria: 1.º de adoptione; 2.º utrum ex adoptione contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium; 3.º inter quas personas contrahatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum convenienter adoptio definiatur.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod inconvenienter adoptio definiatur: *Adoptio est extraneae personae in filium vel nepotem, vel deinceps, legitima assumptio.* Filius enim debet esse subditus patri. Sed aliquando ille qui adoptatur, non transit in potestatem patris adoptantis. Ergo non semper per adoptionem aliquis in filium assumitur.

2. Praeterea, parentes debent filiis thesaurizare; 2 Corinth., 12. Sed pater adoptans non oportet quod semper adoptato thesaurizet; quia quandoque adoptatus non succedit in bona adoptantis. Ergo adoptio non est assumptio alicujus in filium.

3. Praeterea, adoptio per quam aliquis in filium assumitur, similatur generationi naturali, per quam naturaliter filius producit. Ergo cui competit naturalis generatio filii, competit adoptio. Sed hoc est falsum; quia ille qui non est sui juris, et qui est minor vigintiquinque annis, et mulier, non possunt adoptare, qui tamen possunt naturaliter filium generare. Ergo adoptio non proprie dicitur assumptio alicujus in filium.

4. Praeterea, assumptio extraneae personae in filium videtur esse necessaria ad supplendum defectum naturalium filiorum. Sed ille qui non potest generare, ut spado vel frigidus, maxime patitur

defectum in filiis naturalibus. Ergo ei maxime competit assumere in filium aliquem. Sed non competit adoptare ei. Ergo adoptio non est assumptio alicujus in filium.

3. Praeterea, in spirituali cognatione, ubi aliquis in filium assumitur sine carnis propagatione, potest indifferenter major aetate effici pater minoris, et e converso; quia juvenis potest senem baptizare, et e converso. Si ergo per adoptionem aliquis assumitur in filium sine carnis propagatione, similiter posset indifferenter senior juniorem, vel junior seniore adoptare; quod non est verum; et sic idem quod prius.

6. Praeterea, adoptatus non differt secundum aliquem gradum ab adoptante. Ergo quilibet adoptatus adoptatur in filium; et sic inconvenienter dicitur, quod adoptatur in nepotem.

7. Praeterea, adoptio ex delectione procedit; unde et Deus dicitur nos per caritatem in filios adoptasse. Sed caritas major est habenda ad proximum quam ad extraneos. Ergo non debet esse adoptatio extraneae personae; sed magis personae propinqua.

Solutio. Respondeo dicendum, quod ars imitatur naturam, et supplet defectum naturae in illis in quibus natura deficit; unde sicut per naturalem generationem aliquis filium producit, ita per jus positivum, quod est ars aequi et boni, potest aliquis sibi assumere aliquem in filium ad similitudinem filii naturalis, et ad supplendum filiorum praedictorum defectum, propter quod praecipue adoptio est introducta. Et quia assumptio importat terminum a quo, propter quod assumens non est assumptum, ut in 5 lib., dist. 3, quaest. 1, art. 1, quaestione 3, in corp., dicitur est, oportet quod ille qui assumitur in filium, sit persona extranea. Sicut ergo naturalis generatio habet terminum ad quem, scilicet formam quae est finis generationis, et terminum a quo, scilicet formam contrariam; ita generatio legalis habet terminum ad quem, filium vel nepotem; terminum a quo, personam extraneam. Et sic patet quod praedicta assignatio comprehendit genus adoptionis, quia dicitur *legitima assumptio*; et terminum a quo, quia dicitur *extraneae personae*; et terminum ad quem, quia dicitur *in filium vel nepotem*.

Ad primum ergo dicendum, quod filiationis adoptionis est quaedam imitatio filiationis naturalis; et ideo duplex est adoptionis species. Una quae perfecte imitatur naturalem filiationem, et haec vocatur *adrogatio*, per quam reducitur adoptatus in potestatem adoptantis, et sic adoptatus succedit patri adoptanti ex intestato, nec potest eum pater sine culpa privare quarta parte hereditatis. Sic autem adoptari non potest nisi ille qui sui juris est, qui scilicet postquam adoptatur, non habet potestatem, aut si habet, est emancipatus; et haec adoptatio non fit nisi auctoritate Principis. Alia est adoptatio quae imitatur naturalem filiationem imperfecte, quae vocatur *simplex adoptio*, per quam adoptatus non transit in potestatem adoptantis; unde magis est dispositio quaedam ad perfectam adoptionem quam adoptio perfecta: et secundum hanc potest adoptari etiam ille qui non est sui juris; et sine auctoritate Principis ex auctoritate magistratus; et sic adoptatus non succedit in bonis adoptantis, nec tenetur ei adoptans aliquid de bonis suis in testamento dimittere, nisi velit.

Et per hoc patet solutio ad secundum.

Ad tertium dicendum, quod generatio naturalis ordinatur ad speciem consequendam; et ideo competit omnibus posse naturaliter generare in quibus natura speciei non est impedita: sed adoptio ordinatur ad hereditatis successione; et ideo illis solis competit qui habent potestatem disponendi de hereditate sua; unde ille qui non est sui juris, vel qui est minor vigintiquinque annis, aut mulier, non potest adoptare aliquem, nisi ex speciali concessione Principis.

Ad quartum dicendum, quod per eum qui habet impedimentum perpetuum ad generandum, non potest hereditas transire in posterum; unde ex hoc ipso jam debetur illis qui ei succedere debent jure propinquitatis; et ideo ei non competit adoptare, sicut nec naturaliter generare. Et praeterea major est dolor de filiis qui nunquam habiti sunt; et ideo habentes (1) impedimentum generationis non indigent solatio contra carentiam filiorum, sicut illi qui habuerunt, et amiserunt; vel etiam qui habere potuerunt, sed aliquo impedimento accidentali (2) earent.

Ad quintum dicendum, quod spiritualis cognatio contrahitur per sacramentum quo fideles renascuntur in Christo, in quo non differt masculus a femina, servus et liber, juvenis et senex; et ideo indifferenter quilibet potest effici pater spiritualis alterius. Sed adoptio fit per hereditatis successione, et quaedam subjectionem adoptati ad adoptantem. Non est autem inconveniens quod antiquior juveni in cura rei familiaris subdatur; et ideo minor non potest adoptare seniore; sed oportet secundum leges quod adoptatus sit tantum adoptante junior quod possit ejus naturalis esse filius.

Ad sextum dicendum, quod sicut contingit amitti filios, ita et nepotes; et ideo cum adoptatio sit inducta ad solatium filiorum amissorum, sicut potest aliquis per adoptionem subrogari in locum filii, ita in locum nepotis, et sic deinceps.

Ad septimum dicendum, quod propinquus jure propinquitatis debet succedere; et ideo non competit ei quod per adoptionem ad successione ducatur; et si aliquis propinquus cui non competat successio hereditatis, adoptetur, non adoptatur in quantum est propinquus, sed in quantum est extraneus a jure successione in bonis adoptantis.

ARTICULUS II.

Utrum ex adoptione contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod ex adoptione non contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium. Quia cura spiritualis est dignior quam cura corporalis. Sed ex hoc quod aliquis curae alicujus subicitur spiritualiter, non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum; alias omnes qui habitant in parochia, essent propinqui sacerdotis, et cum filio ejus non possent contrahere. Ergo nec adoptio, quae trahit adoptatum in curas adoptantis, hoc facere potest.

(1) *Al.* qui nunquam habentes etc. *intermediis omissis.*

(2) *Al.* impedimento alicujus. *Nicolaus* sed ob aliquod impedimentum accidentale.

S. Th. Opera omnia. V. 7.

2. Praeterea, ex hoc quod aliquis alicui fit beneficus, non contrahitur propinquitatis vinculum. Sed nihil aliud est adoptio quam collatio ejusdem beneficii. Ergo ex adoptione non fit aliquod vinculum propinquitatis.

5. Praeterea, pater naturalis principaliter filio providet in tribus, ut Philosophus dicit (5 Ethic., cap. 11); quia scilicet ab ipso habet esse, nutrimentum, et disciplinam: hereditatis autem successio est posterius ad ista. Sed per hoc quod aliquis alicui providet in nutrimento et disciplina, non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum; alias nutriendes et paedagogi et magistri essent propinqui; quod falsum est. Ergo nec per adoptionem, per quam aliquis succedit in hereditatem alterius, contrahitur aliqua propinquitatis.

4. Praeterea, sacramenta Ecclesiae non subduntur humanis legibus. Sed matrimonium est sacramentum Ecclesiae. Cum ergo adoptio sit inducta per legem humanam, videtur quod non possit impediri matrimonium per aliquod vinculum ex adoptione contractum.

Sed contra, cognatio matrimonium impedit. Sed ex adoptione quaedam cognatio causatur, scilicet legalis, ut patet per ejus definitionem; est enim cognatio legalis *quaedam proximitas proveniens ex adoptione*. Ergo adoptio causat vinculum per quod matrimonium impeditur.

Praeterea, hoc idem habetur ex auctoritatibus in littera positus.

Solutio. Respondeo dicendum, quod lex divina illas personas praecipue o matrimonio excludit quas necesse erat cohabitare, ne, ut Rabbi Moyses dicit, si ad eas liceret carnalis copula, facilis pateret concupiscentiae locus; ad quam reprimendam matrimonium est ordinatum; et quia filius adoptatus versatur in domo patris adoptantis sicut filius naturalis, ideo legibus humanis prohibuitur esse inter tales matrimonium contrahi; et talis prohibitio est per Ecclesiam approbata; et inde habetur quod legalis cognatio matrimonium impedit.

Et per hoc patet solutio ad prima tria; quia per omnia illa non inducitur talis cohabitatio quae possit fomentum concupiscentiae praestare; et ideo ex eis non causatur propinquitatis quae matrimonium impedit.

Ad quartum dicendum, quod prohibitio legis humanae non sufficeret ad impedimentum matrimonii, nisi interveniret auctoritas Ecclesiae, quae idem etiam interdicit.

ARTICULUS III.

Utrum talis cognatio non contrahatur nisi inter patrem adoptantem et filium adoptatum.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod talis cognatio non contrahatur nisi inter patrem adoptantem et filium adoptatum. Maxime enim videretur quod deberet contrahi inter patrem adoptantem et matrem naturalem adoptati, sicut accidit in cognatione spirituali. Sed inter tales nulla est cognatio legalis. Ergo nec inter alias personas praeter adoptantem et adoptatum.

2. Praeterea, cognatio impediens matrimonium est perpetuum impedimentum. Sed inter filium adoptatum et filium naturalem adoptantis non est perpetuum impedimentum; quia soluta adoptione

per mortem adoptantis, vel emancipationem adoptati, potest contrahere cum ea. Ergo cum ea non habuit aliquam propinquitatem quae matrimonium impediret.

5. Praeterea, cognatio spiritualis in nullam personam transit quae non possit ad aliquod sacramentum tenere, vel suscipere; unde in non baptizatum non transit. Sed mulier non potest adoptare, ut ex dictis patet. Ergo cognatio legalis non transit a viro in uxorem.

4. Praeterea, cognatio spiritualis est fortior quam legalis. Sed spiritualis cognatio non transit in nepotem. Ergo nec legalis.

Sed contra plus concordat cognatio legalis cum carnis conjunctione vel propagatione quam spiritualis. Sed spiritualis transit in alteram personam modis praedictis, ut dictum est. Ergo et legalis.

Solutio. Respondeo dicendum, quod triplex est legalis cognatio. Prima quasi descendens, quae contrahitur inter patrem adoptantem et filium adoptatum, et filium filii adoptivi, et nepotem, et sic deinceps. Secunda quae est inter filium adoptatum et filium naturalem. Tertia per modum ejusdem affinitatis, quae est inter patrem adoptantem et uxorem filii adoptati, vel e converso inter filium adoptatum et uxorem patris adoptantis. Prima ergo cognatio et tertia perpetuo matrimonium impediunt; secunda autem non nisi quamdiu in potestate manet patris adoptantis; unde mortuo patre, vel filio emancipato, potest contrahi inter eos matrimonium.

Ad primum ergo dicendum, quod per generationem spirituales non trahitur filius extra potestatem patris, sicut fit per adoptionem; et sic filius spiritualis manet filius utriusque simul, non autem filius adoptivus; et ideo non contrahitur aliqua propinquitas inter patrem adoptantem et matrem vel patrem naturalem, sicut erat in cognatione spirituali.

Ad secundum dicendum, quod cognatio legalis impedit matrimonium propter cohabitationem; et ideo quando solvitur necessitas cohabitationis, non est inconveniens si praedictum vinculum non maneat, sicut quando fuerit extra potestatem ejusdem patris. Sed pater adoptans et uxor ejus semper quamdam auctoritatem retinent super filium adoptatum et uxorem ejus; et propter hoc, vinculum manet inter eos.

Ad tertium dicendum, quod etiam mulier ex concessione principis adoptare potest; unde etiam in ipsam potest transire cognatio legalis. Et praeterea causa quare cognatio spiritualis non transit in non baptizatum, non est quia (1) non potest tenere ad sacramentum, sed quia non est alicujus spiritualitatis capax.

Ad quartum dicendum, quod per cognationem spirituales filius non ponitur in potestate et cura patris spiritualis, sicut in cognatione legali. Oportet enim quod quidquid est in potestate filii, transeat in potestatem patris adoptantis; unde adoptato patre adoptantur filii et nepotes, qui sunt in potestate adoptati.

QUAESTIO III.

Deinde quaeritur de secundis nuptiis; et circa

(1) *Al.* et praeterea non est causa quare cognatio spiritualis non transit in baptizatum, non quia etc.

hoc quaeruntur duo: 1.º utrum sint licitae; 2.º utrum sint sacramentales.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum secundae nuptiae sint licitae.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod secundae nuptiae non sint licitae. Quia iudicium de re debet esse secundum veritatem. Dicit enim Chrysostomus (Auctor Oper. Imperf. in Matth., hom. 29), quod secundum virum accipere, secundum veritatem est fornicatio: quae non est licita. Ergo nec secundum matrimonium.

2. Praeterea, omne quod non est bonum, non est licitum. Sed Ambrosius dicit (tract. de viduis), quod duplex matrimonium non est bonum. Ergo non est licitum.

3. Praeterea, nullus arceri debet ne intersit illis quae sunt honesta et licita. Sed sacerdotes arcentur ne intersint secundis nuptiis, ut in littera patet. Ergo non sunt licitae.

4. Praeterea, nullus reportat poenam nisi pro culpa. Sed pro secundis nuptiis aliquis reportat irregularitatis poenam. Ergo non sunt licitae.

Sed contra est quod Abraham legitur secundas nuptias contraxisse: Gen. 25.

Praeterea, 1 Tim. 3, 14, dicit Apostolus: *Volo autem juniores, scilicet viduas, nubere, filios procreare.* Ergo secundae nuptiae sunt licitae.

Solutio. Respondeo dicendum, quod vinculum matrimoniale non durat nisi usque ad mortem, ut patet Rom. 7; et ideo moriente altero conjugum, vinculum matrimoniale cessat. Unde propter praecedens matrimonium non impeditur aliquis a secundo, mortuo conjugo, et sic non solum secundae, sed tertiae, et sic deinceps nuptiae sunt licitae.

Ad primum ergo dicendum, quod Chrysostomus loquitur quantum ad causam quae aliquando solet ad secundas nuptias incitare, scilicet concupiscentiam, quae etiam ad fornicationem incitat.

Ad secundum dicendum, quod matrimonium secundum dicitur non esse bonum, non quia sit illicitum, sed quia caret illo honore significationis qui est in primis nuptiis, ut sit una unius, sicut est in Christo et Ecclesia.

Ad tertium dicendum, quod homines divinis de diti non solum ab illicitis, sed etiam ab illis quae habent aliquam turpitudinis speciem arcentur; et ideo etiam arcentur a secundis nuptiis, quae carent honestate quae erat in primis.

Ad quartum dicendum, quod irregularitas, sicut supra dictum est, dist. 29, quaest. 3, art. 1, non semper inducitur propter culpam, sed propter defectum sacramenti; et ideo ratio non est ad propositum.

ARTICULUS II.

Utrum secundum matrimonium sit sacramentum.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod secundum matrimonium non sit sacramentum. Qui enim iterat sacramentum, facit ei injuriam. Sed nulli sacramento facienda est injuria. Ergo si secundum matrimonium esset sacramentum, nullo modo esset iterandum.

2. Praeterea, in omni sacramento adhibetur a-

liqua benedictio. Sed in secundis nuptiis non adhibetur, ut in littera dicitur. Ergo non fit ibi aliquod sacramentum.

3. Praeterea, significatio est de essentia sacramenti. Sed in secundo matrimonio non salvatur significatio matrimonii; quia non est una unius, sicut Christus et Ecclesia. Ergo non est sacramentum.

4. Praeterea, unum sacramentum non impedit a susceptione alterius. Sed secundum matrimonium impedit a susceptione ordinis. Ergo non est sacramentum.

Sed contra, coitus in secundis nuptiis excusatur a peccato, sicut etiam in primis. Sed per tria bona conjugii excusatur matrimonialis coitus, quae sunt fides, proles et sacramentum. Ergo secundum matrimonium est sacramentum.

Praeterea, ex secunda conjunctione viri ad mulierem non sacramentali, non contrahitur irregularitas, sicut patet de fornicatione. Sed in secundis nuptiis contrahitur irregularitas. Ergo sunt sacramentales.

Solutio. Respondeo (1) dicendum, quod ubicumque inveniuntur illa quae sunt de essentia sacramenti, illud est verum sacramentum; unde cum in secundis nuptiis inveniuntur omnia quae sunt de essentia sacramenti, quia debita materia quam facit personarum legitimitas, et debita forma, scilicet expressio consensus interioris per verba; constat etiam quod secundum matrimonium est sacramentum sicut primum.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc intelligitur de sacramento quod inducit effectum perpetuum: tunc enim si iteratur sacramentum, datur intelligi quod primum non fuit efficax; et sic fit primo injuria, sicut patet in omnibus sacramentis quae imprimunt characterem. Sed illa sacramenta quae habent effectum non perpetuum, possunt iterari sine injuria sacramenti, sicut patet de poenitentia. Et quia vinculum matrimoniale tollitur per mortem, nulla fit injuria sacramento, si mulier post mortem viri iterato nubat.

Ad secundum dicendum, quod secundum matrimonium quamvis in se consideratum sit perfectum sacramentum, tamen in ordine ad primum consideratum habet aliquid de defectu sacramenti, quia non habet plenam significationem, cum non sit una unius, sicut est in matrimonio Christi et Ecclesiae; et ratione hujus defectus benedictio a se-

(1) *Al.* ulterius dicendum.

DISTINCTIO XLIII.

De resurrectionis et iudicii conditione.

Postremo de conditione resurrectionis, et modo resurgentium, nec non de die iudicii et misericordiae qualitate breviter disserendum est. Omnibus quaestionibus quae de hoc re moveri solent, satisfacere non valeo: resurrectorum tamen carnem omnium quemcumque nati sunt atque nascentur, et mortui sunt et morientur, nullatenus ambigere debet Christianus. Ait enim Isaias (cap. 26, 19): Resurgent mortui, et resurgent qui erant in sepulchris; et Apostolus (1 Thess. 4, 12): « Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut et ceteri qui spem non habent » (scilicet resurrectionis). Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus, non praevienimus eos qui dormierunt: quoniam ipse Dominus in-

candis nuptiis subtrahitur. Sed hoc est intelligendum, quando secundae nuptiae sunt secundae et ex parte viri et ex parte mulieris, vel ex parte mulieris tantum. Si enim virgo contrahat cum illo qui habuit aliam uxorem, nihilominus nuptiae benedicuntur; salvatur enim aliquo modo significatio etiam in ordine ad primas nuptias: quia Christus, etsi unam Ecclesiam sponsam habeat, habet tamen plures personas desponsatas in una Ecclesia; sed anima non potest esse sponsa alterius quam Christi, quia cum daemone fornicatur, nec est ibi matrimonium spirituale; et propter hoc quando mulier secundum nubit, nuptiae non benedicuntur propter defectum sacramenti.

Ad tertium dicendum, quod significatio perfecta invenitur in secundo matrimonio secundum se considerato, non autem si consideretur in ordine ad praecedens matrimonium; et sic habet defectum sacramenti.

Ad quartum dicendum, quod secundum matrimonium impedit sacramentum ordinis quantum ad id quod habet de defectu sacramenti, et non in quantum est sacramentum.

Expositio textus.

Omnes quos in poenitentia accepimus, ita nostri filii sunt ut in baptismo suscepti: non ratione alicujus cognationis, sed propter periculum evitandum, ut dictum est.

Paschalis vero secundus post compaternitatem genitos copulari prohibet. Illa prohibito nunc locum non habet; magis enim fuit propter quamdam honestatem quam propter aliquod vinculum.

Si quis suae spiritualis commatris filiam fortuito . . . duxerit, maturiori sercato consilio habeat. Hoc ideo dicitur, quia spiritualis cognatio ad filium spirituales transit a patre in filium naturalem, quia omnes filii naturales spiritualis patris sunt et fratres spirituales; non autem respectu patris: patri enim spirituali non fiunt filii spirituales filii naturales matris, nec e converso.

Quia vero piaculare flagitium commisit qui duas bis commatris vel sororibus nupsit, magna poenitentia debet ei injungi. Hoc est intelligendum, quando una illarum est facta commater alteri, postquam uxor ejus est matrimonio consummato, et per actum proprium: alias enim prohibetur, ut dictum est.

« jussu et in voce Archangelii et in tuba Dei descendet de caelo, et mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos qui vivimus, qui relinquitur, simul rapiemur » cum illis in nubibus obviam Christo in aera; et sic semper » cum Domino erimus. « His verbis et veritas resurrectionis et causa, atque ordo resurrectionis praedictissime insinuat.

De voce tubae.

Causa enim resurrectionis mortuorum erit vox tubae, quae in adventu judicis ab omnibus audietur, et eorum virtute excitabuntur mortui, et de monumentis resurgent. Unde Propheta (Psalm. 67, 34): « Dabit vocem virtutis, » id est effectum resuscitandi mortuos. Et Joannes Evangelista (cap. 28): « Venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt,